

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ
ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ
Α. Φλωρόπουλου
για μαθητές με απαιτήσεις

30
ΧΡΩΝΙΑ ΑΕΣΤΟΤΗΤΑΣ

<http://www.floropoulos.gr> - email: info@floropoulos.gr

• ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ: Βερανζέρου 6, Πλατεία Κάνιγγος, Τηλ.: 210-38.14.584, 38.02.012, Fax: 210-330.42.42
• ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Λ. Βουλιαγμένης 244 (μετρό Δάφνης), Τηλ.: 210-9.76.76.76, 9.76.76.77

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Τετάρτη, 26 Ιουλίου 2023

Κείμενο 1 Πλανητική η κρίση της Παιδείας

Δημοσίευση της Αμερικανίδας φιλοσόφου Martha Nussbaum, ελαφρώς διασκευασμένο κείμενο για τις ανάγκες της εξέτασης, ανακτήθηκε από το Διαδίκτυο τον Απρίλιο του 2020.

Σήμερα βιώνουμε μια κρίση ευρέος φάσματος και διεθνούς κλίμακας. Δεν μιλώ για την παγκόσμια οικονομική κρίση που ξεκίνησε το 2008. Μιλώ για μια κρίση που περνά απαρατήρητη, η οποία, όμως, μακροπρόθεσμα μπορεί να αποβεί πολύ πιο επικίνδυνη για το μέλλον της δημοκρατίας: μια πλανητική κρίση παιδείας.

Βαθιές ανατροπές συντελούνται σε όσα οι δημοκρατικές κοινωνίες διδάσκουν στους νέους και δεν έχουμε ακόμη αντιληφθεί το μέγεθός τους. Άπληστες για οικονομική επιτυχία οι χώρες και τα εκπαιδευτικά συστήματά τους εγκαταλείπουν με απερισκεψία κάποιες γνώσεις απαραίτητες για την επιβίωση των δημοκρατιών. Οι γενικές σπουδές και οι τέχνες συνεχώς χάνουν έδαφος, τόσο στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση όσο και στο πανεπιστήμιο, σε όλες σχεδόν τις χώρες του κόσμου. Επίσης, υποχωρούν και όλες οι ανθρωπιστικές και οι κοινωνικές επιστήμες, καθώς οι χώρες αναζητούν το βραχυπρόθεσμο κέρδος καλλιεργώντας χρήσιμες και εφαρμόσιμες ικανότητες προσαρμοσμένες σε αυτόν τον στόχο. Αν υπερिσχύσει αυτή η τάση, πολλές χώρες σε ολόκληρο τον κόσμο σύντομα θα παράγουν γενιές χρήσιμων μηχανών, υπάκουων και τεχνικά εξειδικευμένων, αντί για ολοκληρωμένους πολίτες, ικανούς να αμφισβητούν, να συλλογίζονται μόνοι τους, να αντιλαμβάνονται την έννοια του κόπου και των επιτευγμάτων των άλλων.

Σήμερα, περισσότερο από ποτέ άλλοτε, τα προβλήματα που έχουμε να επιλύσουμε -είτε είναι οικονομικά είτε οικολογικά είτε θρησκευτικά ή πολιτικά-είναι πλανητικής κλίμακας. Κανείς μας δεν ξεφεύγει από αυτή την παγκόσμια αλληλεξάρτηση. Επομένως, τα σχολεία και τα πανεπιστήμια όλου του κόσμου έχουν ένα τεράστιο και επείγον έργο: να καλλιεργήσουν στους φοιτητές την ικανότητα να θεωρούν τον εαυτό τους μέλος ενός ετερογενούς κόσμου και να έχουν μια κάποια αντίληψη της Ιστορίας και του χαρακτήρα των διαφορετικών ομάδων που τον κατοικούν.

Οι πολίτες του κόσμου χρειάζονται μια γενική μόρφωση. Ασφαλώς χρειάζονται και πολλές πρακτικές γνώσεις που οι φοιτητές μπορούν να αποκτήσουν χωρίς να εκπαιδευτούν στις ανθρωπιστικές επιστήμες. Ωστόσο, για να γίνεις υπεύθυνος πολίτης, χρειάζεσαι κάτι άλλο: την

ικανότητα να αξιολογείς τις ιστορικές αποδείξεις, τον χειρισμό των οικονομικών αρχών και την εξάσκηση του κριτικού σου πνεύματος. Να μπορείς να συγκρίνεις διαφορετικές απόψεις της κοινωνικής δικαιοσύνης, να μιλάς τουλάχιστον μία ξένη γλώσσα, να μπορείς να αξιολογείς την πολυπλοκότητα των μεγάλων θρησκειών του κόσμου. Το να έχεις μια δομημένη σκέψη πάνω σε ένα ευρύ φάσμα πολιτισμών, ομάδων κι εθνών και στην ιστορία των αλληλεπιδράσεών τους επιτρέπει στις δημοκρατίες να προσεγγίσουν με υπεύθυνο τρόπο τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν σήμερα.

Κείμενο 2 **«Ο φτωχός συγγενής»**

Βάσω Κιντή, εφημ. Το Βήμα, «Γνώμες», 8 Οκτωβρίου 2010

Σε όλον τον κόσμο οι ανθρωπιστικές σπουδές αντιμετωπίζονται όλο και πιο συχνά ως οι φτωχοί συγγενείς της εκπαίδευσης και της έρευνας. Λιγότεροι φοιτητές τις επιλέγουν, λιγότερα χρήματα συγκεντρώνονται, για να τις υποστηρίξουν, πανεπιστημιακά τμήματα αναδιατάσσονται ή κλείνουν. Όσοι λίγοι τις υπερασπίζονται ακολουθούν, κατά κανόνα, τους εξής δύο δρόμους: είτε αυτάρεσκα θεωρούν πως η αξία τους είναι αυταπόδεικτη (με τίμημα όσοι δεν την αναγνωρίσουν να χαρακτηριστούν αδαείς, άξεστοι και τεχνοκράτες) είτε προβάλλουν μεγαλορρήμονες λόγους περί των σπουδών αυτών, όπως ότι μελετώντας κλασικά κείμενα θα ανακαλύψουμε τα πανανθρώπινα ιδανικά, θα βρούμε το νόημα της ζωής, θα μάθουμε αιώνιες αλήθειες και ηθικά διδάγματα με αποτέλεσμα να γίνουμε καλύτεροι άνθρωποι και πολίτες. Όπως, όμως, παρατηρεί ο Stanley Fish, οι άνθρωποι των γραμμάτων δεν είναι καθόλου πιο σοφοί ή ηθικοί από τους υπόλοιπους, ενώ επιχειρήματα σαν αυτά ανατροφοδοτούν την παγιωμένη εικόνα ενός αιθεροβάμονος και ελιτίστικου λόγου άσχετου με την πραγματική ζωή. Ούτε μπορούμε να υποστηρίξουμε τις σπουδές αυτές λέγοντας ότι αποτελούσαν ανέκαθεν μέρος της εγκύκλιας παιδείας. Το τι μπορεί να συνέβαινε παλαιά δεν αποτελεί από μόνο του λόγο, για να το συνεχίσουμε και στο μέλλον. Η υπεράσπιση των ανθρωπιστικών σπουδών δεν πρέπει ωστόσο να γίνεται με όρους άμεσης και απτής οικονομικής ωφέλειας (πόσα χρήματα θα κερδίσουμε), γιατί έτσι τις μετατρέπουμε σε κάτι άλλο από αυτό που είναι, ούτε όμως με υπεροψία, σαν να μην υπάρχει καν χρεία δικαιολόγησης, σαν κάθε μνεία ωφέλειας να αποτελεί γι' αυτές ύβρι. Σε τι ωφελούν, λοιπόν, οι ανθρωπιστικές σπουδές; Μπορούν να προσφέρουν αναλυτικές δεξιότητες, να καλλιεργήσουν την κριτική σκέψη και τη φαντασία, να ενισχύσουν τη δημιουργικότητα. Αναλύοντας και ερμηνεύοντας κείμενα αποκτούμε την ικανότητα να κατανοούμε άλλους ανθρώπους. Ακούγοντας μουσική και βλέποντας έργα τέχνης οξύνουμε τις αισθήσεις μας, καλλιεργούμε την ευαισθησία μας και την παρατηρητικότητά μας, διευρύνουμε το φάσμα της εμπειρίας μας. Όλα αυτά είναι εφόδια ζωής είτε πρόκειται να κάνουμε ένα απλό επάγγελμα είτε πρόκειται ν' ανοίξουμε νέους δρόμους στις επιστήμες, στις τέχνες, στη ζωή. Για όλους αυτούς τους λόγους θεωρώ πως οι ανθρωπιστικές σπουδές πρέπει να αποτελούν υποχρεωτικό μέρος της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης ακόμη και αν σπουδάζει κανείς μαθηματικά, φυσικές, κοινωνικές ή τεχνολογικές επιστήμες. Η δε έρευνα στους τομείς αυτούς μπορεί να αποδειχθεί πολλαπλά

επωφελής, ειδικά για την Ελλάδα. Στην αρχαιολογία, στην ιστορία, στην ανθρωπολογία, στη φιλοσοφία, στη φιλολογία η Ελλάδα μπορεί να βρεθεί, χωρίς καν μεγάλες επενδύσεις, στο επίκεντρο του παγκόσμιου ενδιαφέροντος. Στις επιστήμες και στην τεχνολογία, λόγω μεγέθους, έλλειψης παράδοσης και υποδομών, αναγκαζόμαστε να ακολουθούμε ασθμαίνοντας, μεμονωμένα και αποσπασματικά, όσα συμβαίνουν στον διεθνή χώρο. Στις ανθρωπιστικές σπουδές, όμως, θα μπορούσαμε να δημιουργήσουμε ισχυρές ακαδημαϊκές και ερευνητικές παραδόσεις και να αποτελέσουμε παγκόσμιο σημείο αναφοράς.

Κείμενο 3

**Νίκος Καζαντζάκης, Αναφορά στον Γκρέκο, στο βιβλίο «Να μαθαίνω γράμματα...»,
Κώστας Ακριβός, Μεταίχμιο, Αθήνα: 2003.**

Μια μέρα που κάναμε Ιερά Ιστορία φτάσαμε στον Ησαύ που πούλησε στον Ιακώβ τα πρωτοτόκια¹ του για ένα πιάτο φακή. Το μεσημέρι, γυρίζοντας σπίτι, ρώτησα τον πατέρα μου τι θα πει πρωτοτόκια. Έβηξε, έξυσε το κεφάλι.

- Πήγαινε να φωνάξεις το θείο σου το Νικολάκη.

Είχε βγάλει το Δημοτικό ο θείος μου αυτός, ήταν ο πιο γραμματισμένος της οικογένειας, αδερφός της μητέρας μου. Κοντορεβιθούλης, φαλακρός, με μεγάλα αυτιά φοβισμένα, με τεράστια χέρια, όλο τρίχες.

- Έλα εδώ, του 'πε ο πατέρας μου ως τον είδε, του λόγου σου που σπούδασες, εξήγα!

Έσκυψαν κι οι δυο τους απάνω στο βιβλίο, έκαμαν συμβούλιο.

- Πρωτοτόκια θα πει κυνηγετική στολή, είπε ύστερα από πολλή σκέψη ο πατέρας μου.

Ο θείος μου κούνησε το κεφάλι:

- Θαρρώ θα πει τουφέκι, αντιμίλησε, μα η φωνή του έτρεμε.

- Κυνηγετική στολή, βρουχήθηκε ο πατέρας μου.

Μάζεψε τα φρύδια του, κι ο θείος μου λούφαξε.

Την άλλη μέρα ο δάσκαλος ρωτάει:

- Τι θα πει πρωτοτόκια;

Πετάχτηκα:

- Κυνηγετική στολή!

¹ πρωτοτόκια: τα επιπλέον δικαιώματα του πρωτότοκου παιδιού (στα πλαίσια της οικογένειάς του)

- Τι ανοησίες είναι αυτές; Ποιος αγράμματος σου τις είπε;

- Ο πατέρας μου!

Ο δάσκαλος ζάρωσε τον φοβόταν κι αυτός τον πατέρα μου, πού να του φέρει αντίρρηση!

- Ναι, είπε κομπιάζοντας, βέβαια, κάποτε, μα πολύ σπάνια, θα πει κυνηγετική στολή· μα εδώ...

A1. Να αποδώσετε περιληπτικά το απόσπασμα του **Κειμένου 1** «Σήμερα βιώνουμε μια κρίση... των διαφορετικών ομάδων που τον κατοικούν».

Μονάδες 20

B1. Ποια είναι η βασική θέση που διατυπώνει η συγγραφέας του **Κειμένου 2** (μονάδες 7) και ποια κατά τη γνώμη σου, η πρόθεσή της (μονάδες 8);

Μονάδες 15

B2. α. Στην πρώτη παράγραφο του **Κειμένου 1** η συγγραφέας διατυπώνει μια αντίθεση. Ποια είναι τα δύο αντιτιθέμενα μέλη (μονάδες 2) και ποιοι είναι οι λόγοι που, κατά τη γνώμη σου, την ωθούν σε αυτή την επιλογή (μονάδες 4);

Μονάδες 6

β. Να εξετάσεις τον τίτλο του **Κειμένου 2** α) ως προς τη μορφή και τη χρήση της γλώσσας (μονάδες 2) και β) ως προς τη σχέση του με το περιεχόμενο του κειμένου (μονάδες 2).

Μονάδες 4

B3. Ποια κοινά σημεία προβληματισμού εντοπίζεις στα **Κείμενα 1** και **2**; Να απαντήσεις σε 70-80 λέξεις με σχετικές κειμενικές ενδείξεις (δεν λαμβάνονται υπόψη στην έκταση της απάντησης).

Μονάδες 10

Γ1. Πώς ερμηνεύετε την αντίδραση του δασκάλου στο **Κείμενο 3**; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με τρεις κειμενικούς δείκτες. Πιστεύετε ότι το κείμενο μπορεί να είναι επίκαιρο στην εποχή μας; Αναπτύξτε την ερμηνεία σας σε 150-200 λέξεις.

Μονάδες 15

Δ1. Με αφορμή τα κείμενα που διαβάσατε να συντάξετε ένα άρθρο που θα δημοσιευθεί στο ιστολόγιο του σχολείου σας στο οποίο να αναφερθείτε

α) στα κυριότερα προβλήματα που κατά τη γνώμη σας αντιμετωπίζει ο θεσμός της εκπαίδευση

β) στις προτάσεις σας για την αντιμετώπισή τους (350-400 λέξεις)

Μονάδες 30

Καλή επιτυχία!!!